

Zadeva: Zapisnik 92. redne seje

Seja **PS SINTEZE-KCD in Nacionalnega sveta za volilni sistem (NSVS)** je potekala prek elektronskih medijev v torek, 1. julija 2025 med 17. in 18.30. uro po naslednjem dnevnem redu:

1. Pregled in ocena stanja v projektu »Regionalizacija Slovenije (pokrajine)«; (gradivo, uvodna predstavitev V. Pogorevčnik);
2. Pregled ostalih projektov in področij dela:
 - Demokratizacija volilnega sistema;
 - Projekt 2TDK;
 - Zdravstvo;
 - Politična stališča SINTEZE-KCD glede izraelskega genocida Palestincev in vojne v Ukrajini;
 - Priprava na ugotavljanje konkretnih stališč predsednikov strank o aktualnih vprašanjih pred volitvami;
3. Razno

Pred sprejemom dnevnega reda je Peter Glavič predlagal, da na kratko seznanijo prisotne o stanju in načrtih v zvezi s študijo o vzrokih zaostajanja Slovenije v primerjavi s primerljivimi državami. Predlog je bil soglasno sprejet, njegova predstavitev pa uvrščena na točko 2. 2.

Ad 1) Stanje v projektu »Regionalizacija Slovenije«:

V. Pogorevčnik je uvodoma predstavil novo, dodatno gradivo o pokrajinah (gradiva so dosegljiva v priponki-!), ki zajema predvsem tri poglavja:

- pristojnosti, ki se na pokrajine prenašajo na eni strani z države in na drugi z občin;
- predvidene organe upravljanja pokrajin in
- način volitev pokrajinskih organov.

V razpravi je bilo poudarjeno, da gradivo izredno pregledno, decidirano, kvalitetno in po nekje zelo podrobno predstavlja odgovore na zastavljena vprašanja. Bo pa potrebno za javno razpravo pripraviti bolj opisno obdelavo teh vprašanj, ki bo omogočala razpravo o možnih alternativah posameznega odgovora (npr. imenovanje in nastanek organov, njihovo velikost itd.). Posebej je bilo v razpravi poudarjeno kot smiselno in pomembno, da se nekatere stvari urejujejo v več zaporednih fazah in da bo postopek ustanavljanja pokrajin od njihove zakonske določitve do njihove operativnosti nedvomno trajal več let in mogoče celo ne enako hitro za vsako pokrajino posebej.

Dogovorjeno je bilo:

- Da se to gradivo z dodatnim uvodom pošlje vsem članom in sodelavcem ter se jih pozove, da se vključijo v javno razpravo s svojimi pripombami in predlogi; te pripombe in
- predloge bo pregledala strokovna delovna skupina, ki bo po potrebi nekatere nosilce predlogov direktno vključila v delovno skupino;
- Delovna skupina bo poskušala v vsaki predlagani pokrajini najti vsaj enega strokovnega sogovornika - institucijo, ki bi jeseni tam organizirala javno razpravo in mogoče kasneje neposredno sodelovala v pripravah vzpostavitve pokrajin;

- Celotno gradivo bo posredovano poslanski skupini stranke Svoboda, s katero so že potekali informativni pogovori. Dodatno bo pripravljen tudi predlog za oblikovanje in delo vladne strokovne skupine, ki bi organizirala posvet na državni ravni in nato tudi pripravila predlog zakona o ustanovitvi pokrajin;
- SINTEZA bo jeseni še pred javno tribuno o tej problematiki organizirala interen pogovor kot pripravo za nastop na javni tribuni. Člani, ki jih zanima nastop na javni razpravi, naj se vključijo v delovno skupino.

Ad 2) Pregled ostalih projektov in področij dela:

2.1. Demokratizacija volilnega sistema:

V razpravi pod to točko je bilo poudarjeno, da moramo kot pozitiven rezultat svojega dela šteti svoj nesporen prispevek ne le k izvedbi referendumu o demokratizaciji volilnega sistema in njegove pozitivne rezultate (opredelitev državljanov za kombinirani volilni sistem), temveč tudi ohranjanje javne razprave o tej problematiki (posebej moramo pohvaliti prispevke na TV MB). Hkrati pa moramo posebej opozoriti, da je na pobudo vodje naše delovne skupine, g. C. Ribičiča, prišlo do neposrednega dialoga dveh inštitutov z dveh politično-ideoloških bregov, o kombiniranem volilnem sistemu. Prav tako pa je izredno pomembno dejstvo, da se je za tak sistem v svojem odličnem nagovoru ob dnevu državnosti zavzela tudi Predsednica Republike dr. Nataša Pirc Musar. Dialog dveh inštitutov, ki k problematiki demokratizacije volilnega sistema pristopata iz dveh različnih politično – ideoloških premis, je toliko pomembnejši, ker je rezultiral v publikacijo, knjigo, ki postaja izhodišče za opredeljevanje do osrednjih vprašanj.

Ob tej pripravljenosti strokovnjakov z leve in desne za strokoven pogovor o novem volilnem sistemu lahko obnašanje prvakov nekaterih političnih strank do tega vprašanja ilustriramo z naslednjo ugotovitvijo:

»MOGOČE RES NIMAMO VLADE, KI BI JI MORALI PLOSKATI. ZATO PA IMAMO OPOZICIJO, NAD KATERO SE LAHKO VSAK DAN ZJOČEMO.«

Povsem nerazumljivo in nesprejemljivo je, da politične stranke, ki se vsak dan sklicujejo na sodelovanje s civilno družbo in spoštovanje volje državljanov, v praksi blokirajo proces demokratizacije volilnega sistema. Nesposobnost političnih strank, da bi se dogovorile vsaj za uvedbo prednostnega glasu, kaže na to, da te stranke vodijo napačni ljudje. Smiselno bi bilo, da jih volivci na naslednjih volitvah izločijo.

2.2. Zakaj zaostajamo?

P. Glavič je uvodoma predstavil aktualno delo (Inženirske Akademije pri SAZU) pri nadaljevanju oz. obnavljanju študije o vzrokih razvojnega zaostajanja Slovenije za primerljivimi državami ter posebej predstavil nekatera obstoječa neskladja (npr. dejstvo, da imamo Slovenci velike plače in manjšo kupno moč, da rast plač prehiteva rast produktivnosti, itd.). Poudaril je, da se spoznanja znanosti pri nas prepočasi uveljavljajo v praksi, kar še mnogo bolj kot za tehnologije in gospodarstvo velja za družbene inovacije. Imamo slab, zastarel, predrag sistem upravljanja države. Projekta, s katerima se zadnja leta intenzivno ukvarja Sinteza (volilni sistem, decentralizacija z uvedbo pokrajin) to seveda dokazujeta.

Dogovorjeno je bilo, da se Sinteza bolj vključi v to problematiko in da njeni člani aktivno sodelujejo pri posvetih, ki jih strokovna skupina pod vodstvom dr. Glaviča pripravlja.

2.3. S projektom 2TDK nismo zadovoljni:

V Sintezi nismo in ne moremo biti zadovoljni s potekom projekta 2TDK, v katerega pripravo oz. podporo smo vložili veliko napora. Posebej smo razočarani nad dejstvom, da investitor (podjetje 2TDK) in Ministrstvo za infrastrukturo zavestno in vztrajno prikrivata informacije in tako onemogočata, da bi PSCN korektno obveščal javnost, kar je ena od njegovih primarnih nalog. Na to v svojih Poročilih vladi PSCN opozarja že leta, vendar se to prikrivanje (in zavajanje z neresničnimi podatki) še kar nadaljuje, kar vsiljuje vprašanje, kaj vse odgovorni dejansko prikrivajo.

Dogovorjeno je bilo, da bomo pri pridobivanju informacij vztrajali, obenem pa bomo nadaljevali s prizadevanjem, da se oblika civilnega nadzora investicijskih projektov (»PSCN«) zakonsko uveljavi (Pintar, Cetinski).

2.4. Stališče do krize v zdravstvu:

V preteklem obdobju se je Sinteza aktivneje vključila v razpravo o reševanju zdravstvene krize. Organizirali smo več internih posvetov o tej problematiki, čas pa je pokazal, da so bila naša stališča glede nuje umirjanja strasti in razprtij ter smeri reševanja pravilna. Smatramo, da bi kazalo s to aktivnostjo občasno nadaljevati in postaviti nekatera vprašanja, ki se jih vsi izogibajo, čeprav je jasno, da bo prej ali slej treba na njih odgovoriti. Eno takih vprašanje npr. vprašanje dopustov, ki so danes za zdravstvene delavce drugače definirani kot za ostale delavce. Zaostreno bi se to vprašanje lahko glasilo tudi takole: koliko manjkajočih zdravnikov bi lahko nadomestili, če bi uskladili dopuste?

Posebej opozarjamo na nevarnost, da bodo v predvolilnem obdobju nekatere politične stranke pričele »kupovati« zdravnike z obljubo, da bodo, če pridejo na oblast, razveljavile sedanji zakon o razmejitvi javnega in zasebnega v zdravstvu.

2.5. Stališče SINTEZE do vojn:

Podobno je z našimi stališči glede izraelskega genocida nad Palestinci in nepotrebne ukrajinske vojne. Kar zadeva prvo, so se uradna stališča slovenske politike v zadnjem obdobju močno spremenila in približala priznavanju dejstev in resnice, čeprav manjkajo konkretni koraki (zamrznitev diplomatskih odnosov z Izraelom, prekinitve vseh vrst sodelovanja, itd.).

Na drugi strani pa EU (in z njo aktivno tudi Slovenija) vztraja pri politiki, ki dolgoročno kaže vse več nesmislov in lažno zakrpanih dejstev, kdo in zakaj je sprožil to vojno. Poraženec te vojne je že danes in še bolj bo jutri EU oz. celotna Evropa, na kar smo v svojih stališčih jasno opozorili in pozvali slovensko politiko, da se osamosvoji te čredne proti ruske histerije. To siljenje Ukrajincev v vojno za tuje koristi nas vsak dan več stane, ne samo materialno, še bolj moralno, kjer je naša politika na psu.

2.6. Nove volitve, božični čas slovenskih politikov, so vsak dan bliže:

Bližajo se nove volitve in čas je, da se temeljito pripravimo na predvolilne pogovore s predsedniki strank, oz. vseh kandidatnih list, ki se bodo volitev udeležili (Marc, Pintar, ...).

Ad 3) Razno: Naslednjo redno sejo načrtujemo v zadnjem tednu avgusta oz. prvem tednu septembra.

Osnutek zapisnika pripravil Emil Milan Pintar